

Maskra Sewda

Kien u ilhom jiġġerrew ma' Strada Rjali mis-sieġha ta' wara nofs in-nhar u kien u għadhom ma għejwx. Tfal żgħir għadhom bil-qalziet qasir, żgħażaġh fl-aħjar ta' żgħożithom, lebsin tajjeb, b'xagħarhom mitfuġh lura u midluk biż-żejt imfewwaħ, oħrajn iżjed imdahhlin fiż-żmien, kif kien jixhdilhom wiċċhom li kien beda jitkemmex u xagħarhom li kien beda jehfief; ma' dawn kont tara rġiel magħmula li ma kienux iridu jdaħħluha f'moħħhom li bdew jixjieħu. Din kienet il-folla tal-Karnival.

Kulhadd kien iħoss li għandu l-jedd jitbellah f'dak il-jum. Minn żmien għal żmien, minn sena għal sena, dik id-drawwa qadima ma seta' jeqridha hadd. Donnu huwa bżonn li troddilna s-sena sabiex ninsew il-hemm u d-dwejjaq li nkunu ġarrabna fiha. Huwa l-jum meta l-bniedem jista' jgħajjat għajta kbira wara sena sħiħa ta' skiet. Sahansitra r-raġuni tal-bniedem sabet qawl li jaħfer il-bluba ta' dan il-jum "*Semel in anno licet insanire*" qalu l-Latini u l-filosofja ta' kull żmien donnha għarfet u laqgħat dan il-qawl.

Kien beda jidlam sewwa, iżda l-folla ta' Strada Rjali kienet għadha ma hix għajjena. Kien għadu jinsama' t-tisfir, l-aġġjat l-imbix, id-daqq u l-għana fl-aħjar tagħhom. Miskin min jieħu għalih: kien jiffa' l-gebla fuq siequ. Hadd ma kellu l-jedd jifantasi dak in-nhar; kull min hu fit-trieq kien jaħtieġlu joqgħod għal kollox. Għal kollox: ukoll għall xi daqqa ta' ballun iebes marbut ma biċċa lastku li terġa' troddu għand sidu u li gġegħlek tistħi iżjed milli tweggħek, ukoll għal xi daqqa ta' perlina li ttaqqablek rasek; ukoll għal 'xi kitba wara dahrek li triegħxek meta tintebaħ biha jew xi biċċa karta fuq il-kappell donnha ftila fil-musbieħ li twaqqgħek għad-daħk ta' kulhadd. Għal kollox. Dan huwa l-amar tal-Karnival.

U aktar ma jidlam, il-folla iżjed tisker; l-aġġjat, il-ġiri, it-tisfir kien żdied u wasal fl-aqwa tiegħu; donnu kulhadd tilef rasu.

L-arloġġ ta' San Ġwann daqq; kien daħal il-ħin ġmielu u ż-żeffiena tal-belt kien u qegħdin jaħsbu biex jitolqu għat-tijatri, għall-ballijiet. Wara fit kont tara għaddejjin qatgħat ta' nies libsin ilbies illellex, sejrin flimkien sabiex iqattgħu dik il-lejla fit-tbahrid tal-ballu. Il-folla, xi drabi kienet tħallihom għaddejjin mingħajr ma tkellimhom, iżda mhux dejjem.. Araw hemm x'gara...

Qatgħa nies kienet migbura quddiem it-trieq ta' hdejn il Qorti tistenna lil xi hadd ġej minn hemm isfel. Xi msejken kien waqa' taħt il-ħakma tal-folla u ma setax johroġ minnha. F'daqqa waħda, imdawra minn ġemgħa kbira ta' nies, tfeġġet go Strada Rjali tfajla twila u misluta liebsa ta' Pierrot. Wiċċha kien imgħotti b'maskra sewda li kienet taslilha sa fuq imneħir-

ha; f'rasha kellha b'ha! karlotta sewda li minn taħtha kien jidher xagħar qastni, maqtuġh bis-sengħa.

"Xi tridu minni?" kienet qiegħda tgħajjat ix-xbejba b'lehen imdagħdagħ, "ħalluni ngħaddi!"

"Ma tgħaddix" għajjat wieħed mill-folla "il-lum minn hawn ħadd ma jgħaddi."

"Nehhi dik il-maskra sewda," għajjat ieħor—"jekk tneħhiha nħalluk tgħaddi."

Xi ħadd resaq biex jiġbed il-maskra minn wiċċ ix-xbejba, iżda Maskra Sewda reggħet u lura bil-qawwa. Żagħżuġh ieħor resaq bi trumbetta twila ma' widnejn it-tfalja u saffrilha tisfira kbira f'widnejha. Il-folla tinbotta u tidħak u tteggēg biex jisokta dak it-tbahrid.

"Nehhi dik il-maskra sewda", beda jgħajjat issa kulħadd, "tħalluħiex tgħaddi qabel tneħhiha."

"Halli nara tneħhiħiex," qal wieħed li ngala' minn gol-gemgħa, fil-waqt li resaq fuq it-tfalja u għamel ħiltu kollha biex jaħtfilha l-maskra. Bejn ir-raġel u x-xbejba bdiet taqbida li damet sejra għal ftit.

Il-folla nteħtet fuqhom qalb infern u tgeġwigija bla tarf ta' għajjat u tisfir. F'daqqa waħda f'nofs il-folla dehru xi ħames Pulizija. Il-folla tferrxet għad-dehra tagħhom.

"Sinjorina," għajjat is-surgent li resaq fuq it-tfalja, "jekk jogħbok, imxi magħna."

It-tfalja mxiet wara l-pulizija bil-folla tidħak u ssaffar warajha u wara ftit għabet għewwa l-bieb kbir tal-Qorti.

Id-drawwa tal-Karnival tbiddel u taqleb ta' taħt fuq il-ligi tal-bniedem. Ma' tul is-sena l-pulizija kienet qiegħda biex isikket il-folla li taħqar u tinbex lil xi ħadd. Iżda f'dan il-jum il-folla kellha l-jedd li tagħmel li trid u l-pulizija kien jinħti-gilha tħares lil min jaqa' taħt idejha,

Iżda ma kienx spiċċa kollox.

Dak il-ħin, minn Strada Rjali lisfel insama' aghjat kbir imsieħeb ma' tifsir qawwi. Il-folla griet għal dik in-naħa u waqfet quddiem il-Misraħ tar-Reġina. Hemmhekk, imdawwar b'qatgħa kbira ta' nies, kien hemm żagħżuġ aktarx qsajjar imma slugi. Kien liebes libsa ħamra, iżda wiċċu ma kienx imgħammad.

"Halluni ngħaddi," kien qiegħed iġħid iż-żagħżuġh b'idejh magħquda bil-ponnijiet.

"Il-lum anqas jekk tibki ma tgħaddi," wiegħbu lehen b'nofs daħka minn gol-folla.

Imbagħad xi ħadd minn wara tah daqqa ta' ballun go rasu. Iż-żagħżuġh dar biex jara min hu, iżda ma sata' jaqbad lil ħadd. Il-folla nfexxet f'daħka li donnha ma setgħet tispiċċa qatt.

Dak il-ħin dehru resqin il pulizija li bdew iferrxu l-folla,

"Igbruh gewwa", nsama' jghid mitt lehen flimkien, "igbruh gewwa."

F'kemm ilna nghidu, l-imsejken sab ruhu gewwa. Bil-qieghda fuq siggu, iz-zaghzugh lemañ ix-xebba li aħna għadna kif rajna, qieghda hemm tistenna. Għall-ewwel ma kellux almu jkellimha, imma mbağħad rabba l-hila, resaq lejha u qalilha minn taħt il-lsien :

"Gralek bħali, sinjorina!"

"Iva wiegbet it-tfajla fil waqt li rasset ma' xulxin xuf-tejha.

"Kont sejra x'imkien?"

"Kont sejra l-Gaiety."

"Jiena wkoll kont sejjer il-Gaiety."

"Tassew?"

"Iva" issa, jekk trid, nistgħu mmorru flimkien."

"Nibqa' nafhulek; qieghda nħoss il-bżonn ta' xi ħadd li jwennisni."

Għaddiet kwarta jew iżjed u f'dan iz-żmien kollu ż-żewġ żgħażaġh ftit sabu xi jghidu. Imbağħad gie s-surgent u qalilhom li jekk iridu issa jistgħu jjoħorġu. Iz-żgħażaġh ħadu r-ruħ iżżewh ħajr u telqu lbarra.

Strada Rjali issa kienet siekta għal kollox. Ma' nies ma tantx kont titaqa' hlief ma' qatgħat żgħar ta' maskarati sejrin għall-ballu. Iz-zaghzugh u x-xebba mxew bil-mod u bla kliem. Iz-żiffa tal-lejla ħakmithom sewwa u bdiet tħabbat fuq wiċċhom malli ħarġu barra Putirjal.

"Il-frisk il-lejla," qalet it-tfajla donnha biex tgħid xi ħaġa.

"Il-frisk," wiegeb iz-zaghzugh bla ma sab xi jghid iżjed.

Fil-motor tkellmu fuq iz-żfin. It-tfajla qalet li għalkemm ma kenitx żeffiena mill-aħjar hija kienet taf tiżfen mhux ħażin. Iz-zaghzugh qal li huwa kien iħobb wisq iz-żfin u li biex jiżfen huwa kien iħalli kollox.

Il-Gaiety dik il-lejla kien fih daqqa ta' għajn sabiħa li lanqas l-id ta' ebda mghallem ma tpittirha.

Go festa ta' dawl, ta' tiżjin, ta' lwien u tlellix il-folla tal-maskarati kienet qieghda tiżfen mitlufa minn sessiħa bilferħ. Il-lbies taż-żeffiena bojod, ħomor u koħol kienu jagħmlu bħal fantasija ta' lwien li, fid-dwal tal-lampi żgħar tal-elettriku, huma wkoll ta' kull lewn u ta' kull għamla, kienu jgagħluk taħseb li inti f'xi art tal-ħolm u tas-sħarijiet.

Minn fuq il-palk tan-nofs, l-orkestra kienet qieghda ssamma' Waltz li kien iferraħ u jagħfas il-qlub f'ħin wieħed u l-folla taż-żeffiena kienet qieghda tqassam fuq it-ton tiegħu l-versi ta' għanja maltija.

Mill-palkijiet tal-ġnub, uċuħ ħelwin u daħkana kienu qegħdin jitfgħu fuq iz-żeffiena ward ifuħ u strixxi rqaq

tal-karti minn kull lewn. Kullimkien u f'kollox kienet tidher ir-ruħ ferrihija tal-Karnival.

Iż-żgħażgħ tagħna waqfu jħarsu quddiem dik id-dehra sabiħa u minn fommhom ħarbitilhom bla ma riedu tbissima ċkejġna.

Żifnu flimkien u wara ftit żifniet marru l-Buffer, Qagħdu fuq mejda ċkejġna tista' tgħid quddiem xulxin. Hemm minn taħt il-maskra li kienet taslilha sa mneħirha, iż-żagħżuġ ħarraf illi x-xbejba kienet safra mewt; imqar meta kienet tiżfen fidejħ huwa ħassha kiesħa bħal biċċa silġ. Issa kien għadda minn moħħu l-ħsieb illi t-tfajla jew ma kenitx f'sik-kitha jew ma kenitx qiegħda tedha biżżejjed b'dak il-ġħors.

"X'tixrob, sinjorina?" staqsieha bil-ħlewwa ż-żagħżuġħ.

"Whisky", wieġbet din b'leħen donnu maħnuq.

Iż-żagħżuġħ inħasad xħin semgħha tordna l-Whisky.

"Sinjorina" reġa' dan bi ħlewwa kbira, "jaqaw ma tħossokx fiha?"

"Ma tantx", wieġbet ix-xbejba b'leħen iktar imħawwad "Mela", issokta ż-żagħżuġħ, nista' nagħmel xi ħaġa għalik?"

"Ie, ħadd ma jista' jagħmel xejn għalija."

"Ma naħsibx li int daqshekk xortik ħażina; ara sinjorina, inti xebba sabiħa, għadek fl-aħjar tiegħek, tista' ssib lil min iħobbok, tista'...."

"Lili ma jista' jħobbni ħadd."

"Għaliex?"

"Għaliex jiena ma nista' nħobb lil ħadd."

"Lil ħadd?"

"Lil ħadd."

"Aħfiri, sinjorina, imma emminni li ma nistax nifhmek."

"Għandek raġun int ma tistax tifhimni." Dak il-ħin il-waiter ġieb quddiemhom it-tazzi bix-xorb. Ix-xebba ħatfet it-tazza tal-Whisky ġewwa subgħajha b'għafsa nervuża u xorbitha f'nifs wieħed. Iż-żagħżuġħ għamel bħalha.

"Tixrob iżjed sinjorina?" staqsa ż-żagħżuġħ wara ftit.

"Iva, jekk jogħġbok," wieġbet ix-xbejba.

U reġgħu ordnaw ix-xorb.

Wara li reġgħu xorbu, it-tnejn ħassewhom aħjar. Iż-żagħżuġħ rabba iżjed kuragġ biex jistaqsiha u x-xbejba fethet iżjed qalbha biex tistqarr grajjietha.

"Emminni li ħallejtni niexef," reġa' ż-żagħżuġħ wara ftit tas-skiet.

"Għandek raġun, il-grajja tiegħi hija ftit imħawda. Xortija kienet ħażina mill-ewwel."

"Għidli li ma tista' tħobb lil ħadd. Għaliex?"

"Għaliex jiena miżżewġa!"

"Miżżewġa?"

"Iva miżżewġa! Sentejn ilu jiena ntlift wara żagħżuġh li kien jidher iħobbni. Niesi hażsruli kemm felħu, iżda jiena għamilt kull ma stajt biex nieħdu; huwa wegħidni mħabba ta' dejjem u jien iżżewwiġtu. Hawn hekk bdiet haġja tasew sabiħa qisha ħolma bla tmiem ta' hena u mħabba li biddlet haġjitna f'ġenna oħra ta' l-art. Iżda dak il-ferħ tagħna ma damx ma safa' fix-xejn. Id-dar tagħna minn ġenna ta' l-art tbiddlet f'infern l-iżjed ikrah. Il-haġja tagħna saret haġja li ma tiflahx għaliha Bejnietna daħal xitan li seraq l-imħabba ta' żewġi...

Iż-żagħżuġh baqa' bħal mibluġh jisma' l-istorja ta' dik l-imsejkena mara, imbagħad, bħal milqut mill-kurżità, staqsieha:

"Imma, għidli haġa, int għalfejn ġejt hawn il-lejla?"

"Ġejt biex nara jekk żewġi kienx qiegħed jiżfen magħha."

"U sibtu hawn?"

"Iva....."

Iż-żagħżuġh infixel x'jibda jgħid, huwa ma setax isib kliem tajjeb biżżejjed li jista' jaqdi f'dak il-hin.

Iż-żmien kien għaddej ġmielu. Minn ġewwa t-tijatru d-daqq tal-mużika, l-aġġjat u l-kant taż-żeffiena kien għadu jinstama' fl-aħjar tiegħu.

Fuq il-mejda taż-żagħżuġh waqa' skiet kbir; hadd minnhom ma sata' jlessen kelma. Iż-żagħżuġh kien qiegħed iġħaddi ż-żmien billi jdawwar bejn subgħajh it-tazza żgħira tax-xorb fil-waqt li l-mara, b'rasha mnizżla, kienet taparsi qiegħda tifli buttuna kbira tal-libsa, li kienet meħmuża fuq sidirha.

"Sar il-hin?" staqsiet wara ftit iż-żagħżuġha.

"Nofs il-lejl nieqes kwart, wieġeb il-guvni fil-waqt li hażes lejn l-arloġġ."

"Nofs il-lejl? Sar il il-hin sewwa. Sinjur, niżżik haġr talli għamilt miegħi, jiena sejra."

"Waħdek?"

"M'għandi 'l hadd min iwassalni"

"Niġi nwasslek jiena."

U ż-żewġ żgħażaġh reġġu haġu fl-imkien bħalma kienu daħlu.

Meta waslu l-Belt, Strada Rjali kienet battala għal kollox. Dik it-trieq li bil-folla tagħha miġnuna kienet għalqithom it-tnejn il-Qorti, issa kienet qiegħda tħallihom iġħaddu fil-wisa'. Kif kollox jitbiddel malajr fid-dinja! Kemm iġħaddu malajr ix-xeni mżewqa ta' haġjitna? Iż-żgħażaġh kienu qegħdin iħossu dan kollu iżda ruħhom kienet gbajjena wisq biex ifissruh lil lil kulxin.

Meta waslu quddiem it-trieq ta' taħt il-Qorti l-mara waqfet, iżżiet haġr liż-żagħżuġh, u xtaqitlu li jissokta jgawdi bil-ferħa l-Karnival. Huwa hażs ġewwa jdejh il-għafsa ta' l-id kiesħa tagħha u mbagħad raha titbiegħed malajr u tintilef qalb id-dell mudlam tat-triqat tal-Belt

* * *

Warasbieb ta' dar fi trieq... Maskra Sewda kienet qiegħda ddaħħal bil-mod il-mod iċ-ċavetta fil-bieb donnha beżgħana li tqajjem lil xi ħadd. Il-bieb infetaħ u l-mara bdiet tielgħa qajla qajla t-taraġ fuq il-ponot ta' subgħajha.

Issa kienet weħidha fil-kamra tagħha. Quddiem mera ċkej-kna hija neħħiet minn wiċċa dik il-maskra li ma rnexxilhiex tneħħilha l-folla. Ġewwa l-mera deher wiċċ sabiħ, magħlub u safrani: għajnejha kienu ħomor u jixhdu li minnhom ingħasar id-dmugħ. Dak il-ħin hija ħasset li kollox kien qiegħed idur biha. Hija kellha bżonn tibki, kellha bżonn tgħajjat, kellha bżonn tistrieħ. Imma ħsiebha dlonk tar lejn ir-rokna tal-kamra fejn kien hemm benniena 'ċkej-kna. Fuq ponot subgħajha res-qet lejn dik il-benniena, kixfet bil-mod il-filoxx abjad minn fuqha u go nofsha, imħanna ġewwa nagħsa ħelwa dehret aġlu ta' tarbija. Kemm kienet sabiħa dak il-ħin dik it-tarbija. Ommha qagħdet tifliha bir-reqqa. Fuq wiċċha kienet tingabar ix-xbieha kollha ta' missierha li dak il-ħin kien qiegħed jiżfen ma ħadd ieħor. L-imsejkna omm ma felhetx iżżomm iżjed: hija kienet sejra tgħajjat għajta kbira iżda minn flokha baxxiet rasha, niżżlet fommha fuq il-ġisem tat-tarbija u xuftejha nħbew u trasew ġewwa l-laħam rosa ta' bintha. Ġewwa l-kamra ċkej-kna nstemgħet il-bewsa ta' dik l-omm innikkta: il-laħam tari u rosa tat-tarbija xxarrab bid-dmugħ ta' dik l-omm żagħ-żugħa.

Li kieku dak li fi Strada Rjali rafa' idejh u sawwat lil Maskra Sewda sata' issa jara taħtha dik l-omm imbikkija kien ifttx jigrì jaħsel idejh fi-ilma li jaħfer is-sagrileġġ.

Għawdex.

GORĠ PISANI